

נקודה למחשבה

מחשבה אקטואלית
מפרשת השבוע

פרשת חיי שרה

לפי
הזמן

והנסיבות. כאן

מכנה אותו התורה:

עבדו זקן ביתו המשל ככל

אשר לו (שם, ב). מדוע? מה הקשר

בין אחריותו הכלכלית לשליחותו
הרוחנית?

הלאה. אברהם מבקש מעבדו

להישבע. עבור השבועה יש להחזיק חפץ של

מצווה. אברהם מבקש ממנו להחזיק במקום

המילה: **שים נא ירך תחת ירכי.** מה מייחד את מצוות

המילה כמקום בו מתאים להשביע את העבד לפני

יציאתו למסע הגורלי?

הערה נוספת ואחרונה מתמקדת בדרך בה מכנה

אברהם את אלוקים. בלשון השבועה הוא פותח ואומר:

ואשביעך בה' אלהי השמים ואלהי הארץ (שם, ג). גם

שמים וגם ארץ.

לעומת זאת, כאשר הוא מבטיח לאליעזר עבדו כי

מלאך ילווה אותו בדרכו הוא מנסח זאת קצת אחרת: ה'

אלהי השמים אשר לקחני מבית אבי ומארץ מולדתי

ואשר דבר לי ואשר נשבע לי לאמר לזרעך אתן את הארץ

הזאת הוא ישלח מלאכו לפניך ולקחת אשה לכני

משם (שם, ז). לאן נעלמה הארץ? מדוע כאן אברהם אינו

מזכיר את העובדה שאלוקי-השמים הוא גם אלוקי-

הארץ? ובעצם, מה הקשר בין הבטחת-הארץ ובין לקיחת

האישה?

נראה כי בין המילים אברהם מעביר כאן שיעור-

לחיים. רגע לפני שאברהם שולח את אליעזר לדאוג

להמשך קיומו של עם ישראל הוא מלמד אותו, במילים

ספורות, על תפקידו וייעודו של העם היהודי ועל המחשבות

שאמורות להנחות איש ואישה יהודים בבואם לבנות את

ביתם.

אלוקי הארץ

בבית הכנסת בשבת הקרובה יעלה לתורה העולה

הראשון. הכהן או היבמקום כהן. הוא יעלה, יברך את
ברכות התורה ויצטרף לקריאתו של היבעל קורא.

בקריאת ה'ראשון' נלמד על מותה של שרה, על

ההספד והבכי של בעלה אברהם ועל המשא והמתן

שמנהל אברהם מול עפרון על מנת לרכוש את מערת

המכפלה. בסופה של קריאת 'ראשון' אנו מתוודעים

לסיכום הסופי בין אברהם לעפרון ושומעים על ארבע-

מאות-שקל-כסף שמעביר אברהם בתמורה לשדה. וכאן

מסתיימת קריאתו של העולה הראשון. הוא יברך את

הברכה השניה ויפנה את מקומו לעולה הבא.

קריאת 'שני' מתמקדת בעיקר בשליחות המיוחדת

שמטיל אברהם על עבדו אליעזר. הוא מבקש ממנו לצאת

לארץ מולדתי ולמצוא שם אישה הראויה ליצחק. אך רגע

לפני שבעל הקורא פותח בתיאור השליחות יש לו ארבעה

פסוקים לקרוא ובהם הוא מסיים את עניין רכישת הקרקע:

ויקם שדה עפרון אשר במכפלה אשר לפני ממרא השדה

והמערה אשר בו וכל העץ אשר בשדה אשר בכל גבלו

סביב (בראשית, כג, יז).

והשאלה, מתבקשת. מדוע לא סיימנו את פרשת-

המכירה בקריאה הקודמת? למה זה הוצמדו הפסוקים

המלמדים על השלמת המכירה, לשליחותו של אליעזר

עבד אברהם?

על מנת להבין זאת עלינו לדקדק בפרשת

השליחות. נטה אוזן למילותיו המדויקות של אברהם

ולניסוח המיוחד של הפסוקים. לצורך כך נציב מספר

נקודות-למחשבה בפסוקים עצמם:

הערה ראשונה. פרק כ"ד פותח במילים: **ואברהם**

זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל: (כד, א). כיצד פתיח

זה, על שני חלקיו, קשור לשליחות הממששת ובאה?

הערה שניה. עבדו של אברהם אינו נקרא כאן

בשמו. למעשה, שמו מופיע רק פעם אחת

בתורה. בכל פעם הוא מכונה בדרך אחרת,

נתחיל דווקא מהסוף. מהשאלה האחרונה. מדוע אברהם משנה בלשונו ומכנה את אלוקים 'אלוקי השמים' בלבד ולא 'אלוקי הארץ'. רש"י מבאר כי בשינוי לשון קל זה מקפל אברהם את סיפור חייו:

אמר לו עכשיו הוא אלהי השמים ואלהי הארץ שהרגלתיו כפי הבריות אבל כשלקחני מבית אבי היה אלהי השמים ולא אלהי הארץ שלא היו באי עולם מכירים בו ושמו לא היה רגיל בארץ.

לפני הרבה שנים, מספר אברהם, שם ה' לא היה רגיל בארץ. ההתייחסות אליו הייתה כ'אלוקי השמים' בלבד. נראה היה כי בשביל לעבוד את השי"ת צריך להתנתק מהעולם ולהתייחס אליו רק כ'אלוקי השמים'. גם אלה שהכירו במלכות ה' הבינו כי הדרך הנכונה היא להתנזר ולפרוש מענייני העולם הזה. אפילו אברהם אבינו עצמו החל כך. הוא הכיר את בוראו והיה עסוק בללמד את בני דורו להכיר את גדלותו של הא-ל. אך הוא לא הציג את הדרך בה אלוקי-השמיים הוא גם אלוקי-הארץ.

רק כאשר השי"ת פנה אליו והורה לו 'לך-לך' החל אברהם להרגיל את באי העולם לעבודת חיים אחרת. לחיי-תורה כאן, בעולם הזה. על מנת לעבוד את ה' איננו צריכים להסתגר בבית ולהתמקד בטקסים רוחניים-מיסטיים. הפוך בדיוק, עבודת ה' הנכונה היא להשתמש בעולם כראוי, להתנהל בארץ על פי הדרכת הבורא ובכך לרומם את העולם כולו ולהביאו לייעודו.

את כל חיי הקדיש אברהם ללמד את בני דורו כיצד לרומם את החיים עצמם. כיצד לעצור רגע לפני אכילת הבשר המגרה והלחם הטרי מעלה הניחוחות ופשוט להודות לבורא העולם. הפעולות הקטנות הללו, הופכות את חיי היומיום למסכת רצופה של עבודת ה'. וזו משימת-חיייהם של בני אברהם. לגלות כיצד דווקא את עולם החומר ניתן לרומם ולעלות. לחיות בצורה כזאת שהופכת דווקא את הפעולות החומריות שלנו למסע של קדושה וגילוי כבוד ה' בעולם.

קשר בין בעל לאישה נראה על-

פניו כמשהו חומרי במיוחד. הקשר נוצר באמצעות משיכה טבעית ורגשות גשמיים בהחלט. זו הסיבה שלא מעט דתות רואות כסתירה פנימית את היכולת לישא אישה ולעבוד את אלוקים. בברית המילה מלמד אותנו ריבון העולמים כי גם מעשים הנראים ארציים-במיוחד יכולים להפוך להיות סמל של קדושה. כאשר הרצון והחוויה הפנימית מונעים מהמקום הנכון, גם פעולות טבעיות וחומריות משמשות דרך להביא את העולם לייעודו ולגילוי כבוד ה'.

כעת אברהם זקן. הוא מבקש לדאוג שהמסורת תמשך. לצורך כך הוא פונה לעבדו, זה שיודע שה' ברך אותו בכל. זה שיודע שגילוי האלוקות בעולם לא דרש מאברהם לוותר על נכסים ועל ממון. דווקא אליעזר, המושל בכל אשר לו, יודע שאברהם היה עשיר ומבורך בנכסים ובכסף רב. אך נכסיו הרבים לא היוו סתירה לשליחותו של אברהם. אדרבה, מתוך ההיכרות עם עולם החומר הצליח אברהם לפרסם את שם ה' ולהרגיל את באי העולם למציאותו של 'אלוקי הארץ'.

כך מבקש ממנו אברהם: אחוז בברית המילה, זו המסמלת את הקדושה שבמעשים הארציים והישבע. הישבע שתחפש אישה שתהיה מסוגלת לבנות בית דומה עם יצחק. בית שיצליח לרומם את הארץ אל שמי-שמים.

נחזור לשאלה בה פתחנו. מה הקשר בין העברת שדה עפרון לאברהם ובין שליחותו של אליעזר? בואו נקרא את פירושו של רש"י לפסוק הפותח את קריאת שני: **ויקם שדה עפרון: תקומה היתה לו שיצא מיד הדייט ליד מלך.** גם לשדה יש ייעוד. גם לקרקע יש מטרה. וכשדבר ארצי, כל דבר ארצי, מגיע לייעודו, זו תקומה.

זהו המסר היסודי להקמת בית נאמן בישראל. ולהמשך קיום עם ישראל. לא לחפש איך להתעלם מהארץ אלא דווקא למצוא את הדרך לעלות ולהתרומם מתוך העולם הזה. אלוקי השמים - ואלוקי הארץ.

רוצים להעיר? להאיר? | אתר 'נקודה למחשבה • הגות ומחשבה יהודית' | nekudalemachshava.co.il
מוזמנים לפנות בטלפון: 054-849-6992

מעוניינים לקבל 'נקודה למחשבה' בכל שבוע למייל? כתבו לכתובת moshe.oppen@gmail.com